

Köpeczi Béla expozéja

80 százaléka nő, sokan családanyák, s külön gondot okoz megfelelő szintű és gyakori helyettesítésük. Az alacsony jövedelem, az adminisztratív túlterhelés, a nem megfelelő társadalmi megbecsülés sokakat arra indított, hogy elhagyják a pályát.

Az oktatás irányításában sok az esetlegesség és az ellentmondás. Később kezdjük megteremteni a demográfiai hullám fogadásának anyagi és személyi feltételeit. Noha 1978-tól kezdve új, korszerűbb tanterveket és tankönyveket vezetünk be, ezek egy részénél nem érvényesült a megfelelő pedagógiai kontroll.

Jelentős vívmány volt ugyan az ötnapos tanítási héttel bevezetése, de az új tantervek kidolgozásánál ezt a tényezőt nem vettük tekintetbe, és ezért egyes iskolatípusokban nagy a túlterhelés.

A bürokratikus kötöttségek miatt nem érvényesül a pedagógus, a nevelőtestület önállósága és felelősége, a vezetők kiválasztásánál háttérbe szorulnak a minőségi szempontok. Az iskolák, a közművelődési intézmények és a társadalmi szervezetek között nem alakult ki megfelelő együttműködés és munkamegosztás.

A felsőoktatásban az elhatározott tartalmi és szervezeti változások nehezen törnek utat, szembetalálkoznak a konzervatívizmussal, vagy olyan radikalizmussal, amely nem veszi tekintetbe a reális feltételeket. Egyetemünk belső életében nem érvényesülnek kellően az értékszpontok, háttérbe szorulnak a nevelési követelmények, nem eléggé szorosak a kapcsolatok a külső világgal, a gyakorlatlal. Nem történt meg időben egyes egyetemek rekonstrukciója, nem épültek fel a szükséges diákszociális létesítmények.

A közoktatás és a felsőoktatás további korszerűsítését tehát részben az új társadalmi feladatok, s részben az iskolarendszeren belüli ellentmondások és gyengeségek teszik szükségessé. A tudományos-technikai haladás és a gazdasági-társadalmi fejlődés nálunk is megköveteli, hogy az oktatás tartalmát továbbfejlesszük, illetve módosítsuk. Ennek értelmében arra törekszünk, hogy az általános műveltség szerepét az egész oktatási rendszeren belül egyetemlegesen növeljük; széles alapú, több foglalkozási ágban is használható szakmai ismereteket, úgynevezett szakmai alapképzést adjunk.

Feladatunknak tekintjük, hogy a specializációt jobban kössük a termelő-gazdálkodó szervezetek munkájához, és a gyorsan változó konkrét munkaköri követelményekhez; nagyobb teret adjunk a testnevelésnek; növeljük a közösségi-kulturális élet intézményi változtatásait, s mindezzel megalkotjuk a szocialista nevelőiskolát, amely sokoldalúan járul hozzá a személyiség formálásához.

A közeljövő feladata, hogy ezeknek az elveknek megfelelően elvégezzük az 1978 óta bevezetett tantervek és tankönyvek korrekcióját, csökkentve a tanulók feles-

leges túlterhelését. Ugyanakkor gondoskodnunk kell arról, hogy a következő években — a tudományos kutatás és az iskolai kísérletek segítségével — olyan ismeretanyagot munkáljunk ki, amely megfelel az ezredfordulókorszerű műveltségi, szakképzettségi és nevelési követelményeknek.

A fejlesztésben az elsőbbséget az általános iskolának kell biztosítanunk, nemcsak azért, mert ez adja a mindenki számára kötelező és elérhető alpműveltséget, hanem azért is, mert munkájának javítása nélkül a közép- és felsőfokú oktatás fejlesztése sem lehetséges.

A szakmai-társadalmi viták tapasztalatai alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a középfokon magát a szerkezetet belátható ideig nem szükséges alapvetően átalakítani, de egyes iskolatípusokon belül lényeges változtatásokat kell végrehajtani.

A gimnáziumot képessé kell tennünk mind a felsőoktatásra való jobb felkészítésre, mind pedig arra, hogy a tovább nem tanuló fiatalok számára megfelelő lehetőséget adjon a munkába való bekapcsolódásra.

A szakközépiskolát alkalmassá kell tenni a széles alapú szakmai képzésre, de a továbbtanulást ösztönző, felkészítő tevékenységre is. Ehhez alapvető érdekek fűződnek, hiszen a fizikai dolgozók gyermekeinek többsége a szakközépiskolában tanul. A társadalmi mobilitás érdekében is biztosítani kell, hogy ez az iskolatípus a továbbtanulást az eddiginél hatékonyabban segítse.

Úgy véljük, hogy a középfokú oktatásnak szerepet kell vállalnia a gazdaságtechnikusszükségletének kielégítésében is. Ennek megfelelően a következő években a szakközépiskola keretei között megvalósul a nappali, az esti és a levelező technikusképzés.

A fejlesztési program megvalósításának kulcskérdése, hogy lesz-e elegendő számú és megfelelően felkészült pedagógus? A pedagóguskiválasztás és -ellátás szempontjából alapvető az élet- és munkakörülmények megváltoztatása, a javuló anyagi és erkölcsi elismerés. A pedagóguspályát ki kell emelnünk a legkevésbé javadalmazott értelmiség foglalkozásai kategóriájából. Ez a legfontosabb feltétele annak, hogy megszüntethető legyen a képesítés nélküliek foglalkoztatása, s hogy az évtized végén a megnövekedett létszámú korosztályok iskoláztatásának gondjait meg tudjuk oldani.

A kormány figyelemmel kíséri a pedagógusok élet- és munkakörülményeinek alakulását és a társadalom teherbíró képességét mérlegelve napirendre tűzi a közoktatásban dolgozó pedagógusok anyagi helyzetének javítását.

A felsőoktatásban fő feladatunknak tartjuk az oktatás tartalmi struktúrájának átalakítását, és színvonalának emelését. Az utóbbi időkben sok szó esik a minőségi tényezők jelentőségéről a szocialista társadalom gazdasági, politikai, kulturális fejlődésében. E tényezők fő érvényesítője maga az ember, akinek felkészültsége, akarata, munkája a haladás igazi mozgatója.

Úgy vélem, hogy a közoktatás és a felsőoktatás fejlesztésének előterjesztett programja olyan reális, folyamatos, a kor kívánalmainak megfelelő változtatásokat tesz lehetővé, amelyek a következő másfél évtizedben szolgálják tudják a tartalmi, szervezeti, irányítási korszerűsítést, és megfelelő gazdasági feltételek biztosítása esetén elő tudják készíteni a későbbi, még nagyobb arányú minőségi fejlődést — fejezte be expozéját Köpeczi Béla.

Tanácskozik az országgyűlés

Dr. Petri Gábor felszólalása

héz, fáradságos és nagyon is emberi feladathoz, mely művészet is, tudomány is, de mindenképpen az igazi orvos próbája. Igen nagy a száma azoknak a panaszoknak, melyekben az igazi gyógyszer magának az orvosnak a személyisége. Ezt nem nyújtja a mai orvosképzésünk.

Az orvosképzés feladatairól szólva hangsúlyozta:

— A gyakorló orvosá képzés megjavítása sürgős feladat. Ebből a szempontból fontos új vívmánynak tekintem az általános gyakorló orvosi ténykedés képesítésé nyilvánítását. Számos más országban a gyakorló orvoslásnak egyetemi tanszéke van. A magunk nehézségeit azzal jellemezhetem, hogy a mi egyetemi oktatóink kiválogatása — tudományos kiválóságok alapul. Az oktatás, mint olyan, háttérbe szorult, a pedagógia a gyorsan terebélyesedő egyetemi feladatok közt alul maradt. Való igaz, hogy az oktatásnak vannak egyszerű, alkalmas, modern technikai eszközei és módszerei, de ezeknél is fontosabb — akár csak az iskolában — a tanítás becsületének, társadalmi elismerésének a helyreállítása, nem utolsósorban azáltal, hogy ténylegesen a hivatali előmenetet az egyetemi karrier nélkülözhetetlen feltételé válik.

áltam a véleményemet, és most már nem azon sópáncsolok, hogy ezt is tanítják, hanem azon, hogy a sikeres vizsga után is sokszor olyan kevés marad meg a tanultakból. Az összkép azért nem ilyen kedvezőtlen, mert sok tehetséges és telkes hallgató van, aki talál időt arra, hogy tudományos diákkörökben tevékenykedjen társadalmi munkát végezzen. Olykor színházba, hangversenyre vagy múzeumba, könyvtárba eljusson. De van olyan is, aki egész egyetemi élete során nem volt az egyetemi könyvtárban, és számos bukás árán szerzi meg végül is az oklevelet. Ezeknek a hallgatóknak a száma sem kevesebb, mint a kiválóké.

Szólt az egyetemisták túlterheléséről, majd arról a jogos kíváncságról, hogy a gyakorlati készségek elsajátításával többet kellene foglalkozni.

— Ami az egyetemen tanult ismeretek szakirányú továbbfejlesztését illeti — mondotta —, bevált munkánk tekinthető az orvosok számára kínálózó szak- és továbbképzés. Hogy mennyire nem vagyok elfogult a saját mesterségem javára, azt az orvosképzésre vonatkozó mondanivalómmal szeretném mindjárt igazolni. A mai orvosképzés sehol a világon nem képes a hat tanulmányi év alatt teljes értékű gyakorlati képzést nyújtani. Ehhez további — legalább két éves, sőt annál több ideig tartó — felügyelet alatt végzett gyakorlat szükséges, természetesen rendes fizetett munkaviszonyban, mint ahogyan ez már évek óta gyakorlat példál az NDK-ban.

Eltekintve a felsőoktatás említett általános bajaitól, orvos- és szakorvosképzésünk gondjai megegyeznek a fejlett országokban fellelhető nehézségekkel. A magyar orvostudomány és betegellátás mai élvonalát megözi a jó nemzetközi mérték.

Ezután arról szólt, hogy az orvosképzés szerte a világon és idehaza miben marad el a kívánalmaktól. Utalt arra, hogy világszerte háttérbe szorult annak a ténynek a figyelembe vétele, hogy az embernek nemcsak teste van, hanem lelke is, vagy mondjuk úgy, kedélyvilága is, amely a testi állapotával szorosan összefügg. A kettőt együtt kell tekintetbe venni és kezelni, ha az elérhető legjobb eredményre törekszünk. Közismert tény, hogy az orvoshoz forduló betegek jelenléte részének panaszai mögött a napi életben, a családban, a munkahelyen, a környezetben előforduló konfliktusok bújnak meg, és ha az orvos ezeket nem veszi észre, a betegségre, és nem a beteg emberre figyel, akkor próbálkozásai nem érnek célt. Kezdeti fogva hozzá kell szoktatni és edzeni a leendő orvost e ne-

Szólt arról is, hogy a korszerű oktatás jó néhány feltétele nincs meg az egyetemeken, a gyakorló munkahelyek felszereltsége fogyatékos, majd a következőket mondotta:

— Tisztelt országgyűlés! Eljuttottam legkeserveőbb mondanivalómhoz: nem ritkán hallani mostanában fizikai munkás szülőktől, hogy minek engedjék gyermekeiket úgynevezett értelmiségi pályákra, amikor a hosszú tanulás ellenére ott lényegesen rosszabbak a megélhetési viszonyok?! Baljó tendencia ez, ha széles körben terjed el, hiszen éppen az ellen hat, amire annyi ideje törekszünk. Van ennél aggasztóbb vélekedés is, mégpedig az ifjúság körében. Azt mondják: nem az a fontos, hogy valaki igazán jól tanuljon, mert a friss oklevéllel elnyerhető állás nem a tanulmányi eredmény minőségétől függ, hanem a támogatók társadalmi súlyától. Túlás ez, de való igaz: az állás pályázatok meghirdetése, igen gyakran csak fiktív, mert már régen elígérték valakinek. E jelenség demoralizáló hatását főleg hangsúlyoztam. Ha a befektetett erőfeszítést, a munkát, a teljesítményt nem tudjuk az érvényesítés legfőbb mércéjévé tenni, akkor hiába változtatjuk ki és támogatjuk a legígéretebb tehetségeket, hiába szorgalmazzuk az esélyegyenlőséget, elveszítjük lábunk alól a szilárd talajt. Sok mindent lehet nélkülözni, sok mindent ki lehet bírni, de a munka becsületét nem hagyhatjuk veszni, ehhez minden erőnkkel ragaszkodnunk kell.

Dr. Petri Gábor következő koncepcióról a következőket mondotta: — Szándékaival egészében véve egyetérték. A célok nagyon helyesek és fontosak, talán sürgősek is. Mégis a sietőségtől óvni. Nem szabad szoros és főként szük határidőket. A kialakítandó új rend előtti kísérleti szakaszt lenné célszerű bevezetni, hogy el lehessen kerülni a gyakori változtatásokat.